bu məbəd də dəyişdi
əsl mənasını tamam.
Bura dəstə-dəstə gəlib,
dəstə-dəstə gedən adam
nə ziyarət, nə də tövbə edir.
Hər şəklə baxdıqca
üzünü çevirib yana,
"Necə də dəhşətlidir" deyir.
Burdakı hər şey
indi dəyişmiş təsirini.
Dünən inam üçün yaranan
bu gün nifrət doğurur.
Ancaq bu bina
yenə əzəmətlə durur.
Kilsə, yə məbəd olsa da adı,
nə fərqi var.
İndi ona məbəd kimi baxmır adamlar.
Bəlkə bu bina neçə əsr də yaşayacaq belə,
Axı nəsildən-nəslə qalır
sənət əsərləri
öz gözəlliyi,
öz ölməzliyilə...

Praqa, 1963

TƏBRİZİM MƏNİM

I

Başı Səhənd çalmalı,
Ətəyi Acıçaylı,
Quzeyi qar ətirli,
Güneyi çoban haraylı,
Yayı firuzə köynəkli,
Qışı bulud örpəkli,
Yazı neysan yağışlı,
Payızı ay yanaqlı,
Ulduz baxışlı,
Sinəsi ayna göllü,
Bulaq zümzüməli,
Dupduru kəhrizim mənim,
Təbrizim mənim.

II

Bir zaman qala divarı tək
kərpic-kərpic hörülən,
Sonra küçə-küçə,
Məhəllə-məhəllə bölünən,
Bağmeşə hüsnlü,
Qarağac tərəvətli,
Əmrəxiz vüqarlı,
Sirxab sənətli,
Ərk əzəmətli,
Şəmsülimarə saraylı,
Gecələri sakit,
Gündüzləri haraylı,
Ay selim, ümmanım,
Dənizim mənim,
Təbrizim mənim.

III

Neçə ölkə, neçə şəhər dolaşan,
Bir ucu hicrətdən o taya aşan,
Tarixə qovuşan,
tozlu, daşlı yolların
görüşdüyü şəhər.
Karvan-karvan
qumrov səsilə oyanıb hər səhər,
Axşamlar aypara işığında yatan.
Sinəsini güllə qabağına verib
tarix yaradan.
Məşrutə niyyətli,
Azadlıq soraqlım,
günəşim, gündüzüm mənim,
Təbrizim mənim,

IV

Babamın babasının yadigarı,
Qara gözlü,
şirin sözlü
gözəllərin,
Qəhrəman oğulların diyarı.
Keçmişi əzəmətli,
bu günü həsrətli,
gələcəyi ümid dolu,
Bir əli yaraqda,
Bir əli torpaqda,
döyüşə-döyüşə yaşayan,
həyatını, nemətini qoruyan,
Şərəfini, şöhrətini qoruyan,
iki gözüm mənim,
Təbrizim mənim.

V

Nə vaxtdır,
Gülüstan bağında olmamışam,.
Ərkin tamaşasına dalmamışam,
Gözlərimin önündədir
Əmirbazarı,
Şişəgər meydanı,
Kəcil qapısı.
Yadımdadır gördüklərimin hamısı.
Gecələr xəyalımda,
gündüzlər fikrimdəsən,
hər dəqiqə, hər an.
Yəqin sən də məni unutmamısan.
Neçə xiyabanında,
neçə meydanında
Hələ də qalır izim mənim,
Təbrizim mənim.

VI

Nağıllar nağılı,
Həqiqətlər həqiqəti,
Ömrümün acısı, şirini,
kədəri, sevinci,
şadlığı, möhnəti.
Göz yaşıma şərik,
gülüşümə ortaq,
Gəncliyimi,
dincliyimi
əmanət qoyduğum,
Hər zaman nəfəsini duyduğum,
arxam, köməyim, dayağım,
dünənim, bu günüm, sabahım,
hamıdan doğmam,

Hamıdan yaxınım,
əzizim mənim,
Təbrizim mənim.

VII

Dünən döyüşdüm sənincin,
cəbhə-cəbhə, səngər-səngər.
Sabah da döyüşərəm,
əmr etsən əgər.
Dözmərəm üreyi nisgilli,
alnıköigəli olasan.
Axı sən arxamda bir qalasan.
Sənsiz mən kiməm?
Mən nəyəm?
Nə adım var, nə sanım var.
"Üzüyü qaşıyla tanıyırlar",
Sənsən dünyaya tanıdan məni.
Elimin, dilimin vətəni.
Harayım, səsim, sözüm mənim,
Təbrizim mənim,
Təbrizim mənim.

1969

ÇİNARDAN BİR YARPAQ QOPDU

Sapsarı, zəfəran rənginə çalan
Bir çinar yarpağı qopdu budaqdan.
Titrəyə-titrəyə endi torpağa,
Torpaqdan yaranan döndü torpağa...
Bir yarpaq budaqdan ayrıldı, düşdü,
Bir dünya, bir ömür məna danışdı.
Bir yarpaq kimiyik həyatda biz də,

Bizim bu dünyaya gəlişimizdə
Günəşin, torpağın, suyun hökmü var.
Hərə öz fikrincə bunu anlayar,
Sarı yarpaq da,
Nə qədər budaqdan ayrılmamışdı
Bilmirdi dünyada payızdı, qışdı.
Bilmirdi necə də saralıb rəngi.
Bilmirdi payızın soyuq küləyi
Necə amansızdır, –
Qoparır onu,
Haraya istəsə aparar onu...
Bunları bilmirdi o sarı yarpaq.
Nə qədər doğmaydı o kiçik budaq...
Gəlir xatirinə baharda necə
Bülbül dimdiyi tək balaca, incə
Yaşıl dodağını günəşə açdı,
O, şəfəq də içdi, şəbnəm də içdi.
Torpaq da qəlbindən qan verdi ona,
O, necə sevindi doğulduğuna...
Böyüdü, böyüdü, bilmədi ancaq
Bir gün bu nemətlər sona çatacaq.
Zamanın hökmündən sarsılacaq o,
Bir səhər budaqdan ayrılacaq o.
Titrəyə-titrəyə düşəcək yerə.
Nə qədər yarpağa qarışacaqdır.
Neçə məna çalan bu titrəyişlə
Ömrün günlərini danışacaqdır:

Birinci məna

Ömür nə gödəkmiş, həyat nə şirin,
Əli bu dünyadan üzülənlərin
Qəlbini titrədən bir məna budur.
Həyatı duymamış saralıb-solur...

İkinci məna

"Gəldim, zəmanəylə üz-üzə durdum.
Bilmədim nə zaman, niyə doğuldum.
Gedirəm, bilmirəm, vaxtlı, ya vaxtsız.
Birimiz haqlıyıq, birimiz haqsız.
Dünən yaşamaqçün mənə haqq verən,
Yaşamaq haqqımı alır olimdən..."
Bəlkə titrəməyin mənası budur?
Həyatdan belə də ayrılan olur...

Üçüncü məna

"Niyə tələsmədim, görəsən niyə?!
Yaşadım – birtəhər ömr edim deyə.
Niyə bilmədim ki, doğulduğum gün
Həyata gəlirəm mən ölmək üçün.
Bir insan ömrünün sahili bəlli:
Bir yanı niskildir, bir yan təsəlli.
Elə bil səyyahdım, gəzdim dünyanı,
Qayıdıb gedirəm,
Təsəllim hanı?
Günlərin əlində talandı ömür,
Mən kimi qınayım, günah məndədir..."
Bu da bir monadır, bir həqiqətdir,
Etiraf özü də böyük nemətdir...

Bir payız səhəri...
Qopub budaqdan
Bir çinar yarpağı endi torpağa.
Mənsə heyran-heyran durub uzaqdan
Baxırdım titrəyib düşən yarpağa.
Budağı ömürlük tərk edirdi o,
Sanki bu gedişi dərk edirdi o,
Bəlkə də bununçün əsirdi zağ-zağ
O sarı yarpaq...

1972

ANA

Payız tək qucağı bəhərlə dolu,
Yay kimi qəzəbi, sevinci odlu,
Qışın qarından da daim üzü ağ,
Bahar günəşi tək mehriban, parlaq,
Bizim dünyamızın bəzəyi ana.
Bütün göyçəklərin göyçəyi ana.

Babam ömrü boyu hey cənnət gəzdi,
O cənnət sənsən.
Atam ölənədək səadət gəzdi,
Səadət sənsən.
Oğlum gözəllərdən məhəbbət gəzdi,
Məhəbbət sənsən.
Mən də bir zamanlar həqiqət gəzdim
İndi dərk etdim ki, həqiqət sənsən.
Həyatın ən böyük nemməti ana.
Bütün insanlığın şöhrəti ana.

1973

KƏDƏRLİ, SEVİNCLİ İLLƏR

Əsrin yarısını yaşamışam,
necəliyini siz deyin, dostlar.
Həyatın dərdini,
kədərini daşımışam.
Sevincim də olub,
Fəqət ötəri...
Füzuli deyib:
Ən böyük vüsal hicrandan doğub,
şadlıq kədərdən.
Mən də
vüsal üçün hicranı yaşadıram,
sevinc üçün kədəri.

İnanın şair sözünə,
yalan olmaz:
Kədərsiz insan olmaz...
Özgədir mənim kədərim,
Sevinci bəlli,
vüsalı bəlli,
nikbin kədər.
Bu günümə,
sabahıma təsəlli,
dəryalardan dərin kədər.
O, mənim azadlıq sorağım,
mübarizə yarağımdır.
Yarısı səngərdə,
yarısı xitabət kürsüsündə
keçən ömrümün
qocalığı yox,
gəncliyi yox,
Bir ömrü illərə neçə bölәsən ki,
bir gün də dincliyi yox.
Dünənki səngərimdir
bugünkü yazı masam.
Uzunlu-qısalı atəş xəttidir
misralarımın düzümü.
Yazmasam,
bağışlaya bilmərəm özümü.
Mən yazmasam,
cəbhəmizin bir səngəri susar yəqin.
Düşmən ayaq götürər üstünə vətənin.
Məni məndən ayırar,
ömürlük kədərin,
hicranın siqləti.
O zaman itirərəm
bu sonuncu səadəti,
Dəyişər mənasını
ümid dolu,
inam dolu,
məni həyata,

döyüşə səsləyən kədər.
Sonra yüz il yaşa,
kimə gərəkdir,
odun kimi,
bir-birinin üstünə yığılmış illər.
Mən yarım əsr yaşamışam,
bilmirəm az, ya da çoxdur?
Fəqət bunu bilirəm,
kədəri sevinclə,
hicranı vüsalla
əvəz etməyincə
ölməyə haqqım yoxdur.

1971

QİBTƏ

Heç kəsə paxıllıq etməmişəm,
İstər cavan olsun, istər qoca.
Həsəd də aparmadım kimsəyə
ömrüm boyunca.
Bilənlər bilir,
bu belədir.
Belə də olacaq...
Atalar demiş:
"Südlə gələn sümüklə gedər".
Yüz il də yaşasam yenə
zidd gedə bilməyəcəm təbiətimə,
bu hisslərim qalacaq...
Ancaq qibtə etmişəm
iki şairin şerinə, sözünə,
fikrinə, iradəsinə,
taleyinin təntənəsinə...
Qibtə etmişəm,
köksünə iki cahan sığan,
özü bu cahana sığmayan

şair babamız Nəsimiyə.
Yer mənəm, göy mənəm, ümman də mənəm,
yaradan da mənəm, insan da mənəm,
Mən həqdən zərrəyəm, həqq özü məndə,
Heç zaman ölməyir həqq yer üzündə
deyə-deyə dar ağacına – ölməzliyə gedən
məğrur babamız Nəsimiyə
qibtə etmişəm.
Qibtə etmişəm.
Macar oğlu Şandor Petefiyə də.
Şerlərində azadlıq həsrəti,
qəlbində vətən məhəbbəti.
sözlərin kəsərilə
məclis-məclis döyüşdü
vətən düşmənlərilə.
bir gün də
sakit Dunaya düşdü
zağlı qılıncının şölosi.
Səngərdən ucaldı
dünən xitabət kürsüsündən
eşidilən səsi...
Şair qəhrəman oldu,
vuruşdu vətən yolunda,
azadlıq yolunda.
Neçə-neçə vətən oğlunun
ömrü birləşdi onda.
Vuruşa-vuruşa qovuşdu
Həyatın zirvəsinə.
Şerlə başlayan ömür
qılınc meydanında sona yetdi.
İndi mən qibtə edirəm
Petefeyin taleyinə, iradesinə.
Axı hamıya qismət olmur,
yaza-yaza yaşaya,
döyüşə-döyüşə yaşaya,
Ölə, yaşaya.
Şeri dillərdə,
şöhrəti ellərdə,

adı nəsillərdə yadigar qala.
Axı hamıya qismət olmur,
ömrü nə səksən, nə yüz ola.
Ən çoxu otuz ola.
Ancaq ömür ola,
ÖMÜR...

1971

O ŞEİRİ KİM YAZACAQ

Mənə nəğmə de kürül-kürül...

M.Gülgün

Sən nəğmə istədin, gülüm,
dəniz tək coşqun olsun.
Fəqət dənizdən mehriban.
Qağayılar dalğalarda uyuyan kimi
sən də şerlə yatıb,
şerlə oyanasan.
Sözlər,
misralar düzülsün boynuna
mirvari dənəsi kimi.
Yox,
sən dedin:
dünyada elə daş varmı
qiymətli ola
sözün mənası kimi...
"Susuz, çörəksiz yaşayaram
fəqət,
nəğməsiz qala bilmərəm
bir an da..."
Mən indi bildim ki,
insan necə də yüksəlirmiş
sözün,

sənətin mənasını duyanda.
Sən nəğmə istədin, gülüm,
Dərdini, sevincini danışa bilə .
Bəzən bulud zümzüməli olub,
bəzən dağ seliylə yarışa bilə.
Axşam,
Həzin səsiylə yuxuya gedəsən,
Səhər,
səni ayağa qaldıra harayı.
Sən nəğmə istədin, gülüm,
ömrünü qısalda bilməyə
ayların, illərin sayı...
Sən nəğmə istədin,
"varını verən utanmaz" demişlər.
Ancaq,
mən indi deyə bilmirəm
belə bir şeri
kim,
nə zaman
yazacaq...

1965

MƏNİM BİR NƏNƏM VARDI...

Bu gözəl dünyada
mənim bir gözəl nənəm vardı.
O, geyimi,
sakit yerişi,
ağır tərpənişi,
titrək əllərinin mehriban nəvazişi ilə
başqa nənələrə oxşardı.
Nənəm hər gün obaşdan durar,
əvvəlcə namazını qılar,
sonra düz bir tabaq xəmir yoğurar,
təndiri qalardı.

Dan söküləndə
Karvanqıranı yola salardı,
sonra da astadan deyərdi:
– Durun, ay uşaqlar.
Xəmir əldən getdi.
Qalxardı yataqdan gəlinlər, qızlar...
Mən bilməzdim o zaman
dünyada nə var.
Səhər gözümü açıb
otağın baş ucunda
cərgə-cərgə düzülmüş
üstü naxışlı fətirləri görərdim.
Bir də
təndirin qırağında qaynayan çaydanı.
Mən belə görmüşdüm dünyanı...
Bir gün
evimizdə hamıdan qabaq duran,
fətir bişirib çay qoyan,
bizi işə, zəhmətə,
ruziyə, nemətə
səsləyən nənəm,
evimizdə hamıdan qabaq
getdi bu dünyadan...
Nənəm öldü...
Özü demiş
biz onu "axirət evi"nə yola saldıq,
hamımız nənəsiz qaldıq.
Atam şəhərdən zəngli bir saat aldı,
bizi vaxtında oyatsın.
Gəlinlər, qızlar hərəsən yatdılar,
xəmir vaxtında gəlsin,
təndir vaxtında çatsın.
Nəvələr də yata bilmədilər doyunca.
Sübh olunca
qaldırdılar bizi,
– Ey, tənbəllər, qalxın yuxudan.
Durun, durun.

Su gətirin,
çaydanı doldurun...
Hamı deyirdi bir-birinə.
Ancaq
nənənin yeri görünürdü yenə.
Günəş qalxır,
atam öküzləri qoşurdu,
hələ nə çay qaynayır,
nə də fətir bişirdi...
Elə bil nənəmlə getmişdi
evimizin nizamı, qaydası,
Nə gəlinlərin harayı,
nə də saatın səsası,
sakit yerişli,
ağır tərpənişli
nənəmin yerini vermirdi.
Niyə?
Heç kəs bu sirri bilmirdi.
Hər səhər oyananda
yadıma düşürdü,
otağın baş ucunda
çin-çin yığılmış
üstü naxışlı fətirlər.
Bir də
təndirin qırağında qaynayan çaydan.
Sonra...
Eh.. nə deyim...
Bir zaman...
Bəli, bir zaman
Bu gözəl dünyada
mənim də bir gözəl nənəm vardı,
Evimizdə o hamıdan qabaq oyanardı...

1968

* * *

Qartalı qoynuna elə aldı göl,
Sanki bir ox düşüb suları dəldi.
Onun xəyalında elə qaldı göl,
Sandı ki, buludlu göylərdə öldü.

1975

YAĞIŞ NEMƏTDİR

Dünən şıdırğı yağış yağırdı,
nənəm demiş:
"Tut ucundan göyə çıx..."
Babam deyərdi:
"Yağış nemətdir..."
Ancaq biz
paltarlarımızdan qorxub
o nemətdən qaçdıq.
Qaçdıq lap evə qədər.
Qəribə görünürdü
yağışdan qaçıb qurtara bilməyənlər...
Pəncərə önündə dayanıb xeyli,
baxdım buludların toqquşmasına.
Dağ başına ildırımın düşməsinə.
Baxdım bağçadakı
Hələ açılmamış
qızılgül qönçəsinə,
Necə də dözürdü
damcıların zərbəsinə.
O gün yağış yağdı
lap səhərə qədər.
Dan söküləndə
elə bil göy üzündən
buludları da sildilər.
Açıldı göyün aynası tamam.

Günəş də doğdu
qıpqırmızı, lalə tək.
Yadıma qızılgülün qönçəsi düşdü,
baxdım,
neco də açılmışdı
yarpaq-yarpaq,
ləçək-ləçək.
Günəşə baxıb
şehli dodaqlarıyla
necə də gülürdü.
Arabir ləçəklərindən
Torpağa ətirli damcılar töküldürdü.
Baxırdım heyran-heyran.
Səma açıq,
üfüq aydın,
torpaq ətir qoxulu.
Elə bil yuyulmuşdu hər yan.
Baxırdım heyran-heyran.
Necə də gözəl idi təbiət.
Babam qəribə demiş:
Yağış nemətdir,
nemət.

1968

QAYA ÜSTÜNDƏ ÇİNAR

Qaya üstündə tək çinar...
Meşədə min-min.
Meşədən keçsəm də
gözlərim qayada qalmış mənim.
Görəsən, orada necə bitmiş o?
Bəlkə bir əkən olub?
Görəsən, nə zamandan bəri
elə vüqarla durub?
Görəsən, neçə nəfəri yoldan edib,

Neçə kitabda adı, nişanı var?
Görəsən, necə qalır tənha?
Axı *nə bir həmdəmi*,
nə də hayanı var.
Görəsən, meşədə bitsəydi nə olardı?
Adi çinarlardan biri.
Nə əqli heyran edərdi,
nə də nəzəri.
Nağıllardakı kimi
susuz bir səhrada bitəydi bəlkə?
O zaman,
yorğun bir dəvə karvanı,
çinar altında bulaq,
bir də sərinlik – kölgə...
Necə də qəribə olardı.
Yox!
Nəyə lazım bu sadalamalar!
Bütün bu təkrarlardan qaçaraq yəqin
son nöqtəsini fəth etmiş zirvəliyin.
Adicə doğulsa da,
adicə yaşamayıb o.
Çinar adını da
adicə daşımayıb o.
Nə gəlişindən xəbər tutan,
nə də gedişini bilən ola.
Birinin kölgəsinə sığına,
o birinin günəşini əlindən ala.
Yox, belə olmadı o.
Çürüyə-çürüyə yaşamaqçün
həyata gəlmədi o.
Nə zaman ki doğuldu
qayaya vüqar verdi,
zirvəyə əzəmət.
Görünüşü də nemət oldu,
həyatı da nemət.
Ruzgara sinə gərib zaman-zaman
nə əyildi,
nə də qurudu.
Durdu,

vüqarla durdu!
Kim bilir
bir gün vüqarla da sınacaq yəqin.
O zaman buradan keçənlərin
yenə nəzərləri çevrilib
qayaya sarı,
deyəcəklər:
– Bu qaya başında bir çinar vardı,
neçə illər idi vüqarla yaşardı...

Krım, 1968

İMTAHAN

Oğlum Araza

Bilirəm nə üçün yata bilmirsən,
Sabah imtahana gedirsən, oğlum.
Min məna yaşadan həyatımızda
Axı nə bilirsən hələ sən, oğlum.

Suyun buzdan sərin, çörəyin isti,
Qəlbindən nə keçib, qismətin olub.
Fəqət düşməmisən isti-soyuğa,
Nə qayğı, nə də ki möhnətin olub.

Bilirsən, qayğına atan qalıbdır,
Anan da başına dolanıb hər gün.
Məktəbə getmisən müəllimlərin
Nələr etməmişdir, oğul, sənincün?

Artıq o illərin arxada qalmış,
Üz-üzə durmusan öz gəncliyinlə.
Məktəb ömrümüzün uşaqlığıdır,
Ordan yüksəlirik biz pillə-pillə.

İndi ali məktəb,
Təzə bir aləm.
Bu təzə həyatın öz qanunu var.

Onun qapısından hey zaman-zaman
Ümidlə girmişdir qızlar, oğlanlar.
Qızılı məhəyə çəkəndə zərgər,
Bilir əyarını, xasiyyətini.
İmtahan olacaq, müəllimlərin
Qızıl tək məhəyə çəkəcək səni.

Şüurün, iradən, fikrin, dözümün,
Çıxacaq aşkara danışdıqca sən.
Müəllimin deyil, oğul, sən özün
Qiymət alacaqsan öz sözlərindən.

Söz var, sən yerində söyləsən onu,
Səni zirvələrə qaldıracaqdır.
Söz də var demәsən yaxşıdır, oğlum,
Yersiz söz söyləmək, axı nahaqdır.

Sabah verəcəyin imtahan nədir,
Fikir imtahanı, söz imtahanı.
Fəqət unutma ki, öndədir hələ
Həyatın, zamanın öz imtahanı.

Bilirəm, dost çoxdur, tanıyan çoxdur,
Büdrəsən, qolundan tutan olacaq.
Fəqət istəyirəm sən bu həyatda
Özünə dayanıb qalxasan ancaq.

Bu ilk imtahandır, bu ilk pillədir,
Qoy möhkəm dayansın ayağın sənin.
Bir gün dara düşsən, çətinə düşsən
Vətən özü olar dayağın sənin.

Yuxusuz gecələr yormasın səni,
Demə ki, günlərim çox çətin keçir.
Həyatın mənası, ömrün mənası
Bu yuxusuz keçən gecələrdədir.

Sabah imtahana gedirsən, oğlum,
Bu həyat yoludur, sənə yaxşı yol.
Atan bu gün vardır, atan sabah yox,
Çalış bu torpağın, elin oğlu ol.

1971

BABAMIN ULDUZLARI

Babam deyərdi ki, göyün üzündə
Hər kəsin özünün bir ulduzu var.
Kiminin ulduzu bəxti tək nursuz,
Kiminin ulduzu günəş tək yanar.
Əlini gözünün üstünə qoyub,
Parlaq ulduzları sayardı bir-bir.
Sonra barmağını tuşlayıb göyə,
Deyərdi: – o ulduz, bala, sənindir.
Bütün ulduzlardan işıqlı, böyük
Sənin ulduzundur, yadında saxla.
Başının üstündə yanacaq sənin,
İstəsən hər axşam özün də yoxla.
Bostanda qalardıq yayda babamla.
Axşamlar hey çubuq çəkərdi qoca.
Mən də uzanardım öz yatağımda,
Baxardım göylərə yuxu tutunca.
Yuxuda görərdim bütün çayları,
Su basıb dupduru, göz yaşı kimi.
Bostanda nə varsa, tağ da, bəhər də
Qalıb su altında çay daşı kimi.
Mənim ulduzum da düşüb sulara.
Onu görən kimi yata bilmirəm.
Mən də dizə qədər girmişəm suya,
Qaçıram ardınca tuta bilmirəm.
Birdən balıq olur, qızıl bir balıq,
Üzür öz qızılı şəfəqlərində.
Bəzən dalğalarda itir bir anlıq,
Qızıl daşlar qalır onun yerində...
Səhər oyanardım dan söküləndə,
Baxardım çaylağa, haman çaylaqdır.
Qızıl şəfəqlər var göyün üzündə.
Mənim ulduzumsa yenə də yoxdur.
Görərdim tağları çevirir günə,
Babam çubuğunu tüstülədərək.
– Bu gün də yuxuya qalmısan yenə,

Gəl, oğul, gün qızır, gəl köməkləşək.
İşlərdik bostanda şər qarışınca,
Komaya dönəndə çöl qaralardı.
Oturub hey çubuq çəkərdi qoca,
Mənim də ulduzum yanar, yanardı...
İndi illər keçib,
hərdən o günlər
Gəlib gözlərimdə canlanır bir də.
O çaylaq, o koma, o bostan, babam,
Bir də ulduzuna baxıb göylərdə
Sonra da yuxuya gedən bir uşaq...
Deyirəm, o illər keçib getdilər,
Sanki gördüklərim bir nağıl imiş,
Nağıllı dünyaya köçüb getdilər.
Fəqət o günlərdən bu vaxta qalan
Neçə xatirə var, neçə yadigar.
Bir də o ulduzdur, bütün gecəni
Başımın üstündə alışıb yanar...

1976

"ƏSƏBLƏRİNİ QORU"

Bəzən mənə deyirlər
Asta danış, asta din.
Bir əqrəb tək doğrayır
Ömrünü əsəblərin.
Əsəbləşmə hər şeyə
Yaxşı olsun, pis olsun.
Lap uzaqdan ötüb keç,
Nə olursa qoy olsun,
Ancaq o sənsiz olsun.
Ömür nə qədərdir ki,
Uzaqbaşı altmış il.
Laqeyd ol, bu dünyada,
Əsəb hüceyrələri
Bərpa olunan deyil.

Düşünürəm, görəsən,
Belə yaşamaq olar?
Hər şeyə laqeyd olan
Ömrün nə mənası var!
Biri haqqın adına
Bağırıb böhtan deyir,
Laqeyd olub danışma.
Biri gözün önündə
Dura bilmir, büdrəyir,
Sən qolundan yapışma.
Biri nahaq danışır,
Sən dillənmə, qulaq as.
İki nəfər dalaşır,
Qulağına pambıq bas.
Ya da laqeyd ötüb keç,
Dayanma da, durma da.
Heç özün də bilmədən
Şər iş olar ortada.
Ancaq bircə şeyə sən
Laqeyd olma, yaxşı bil,
Əsəb hüceyrələri
Bərpa olunan deyil.
Deyirəm, bəziləri
Gör nəyi amal bilir,
Gör nə haqda düşünür,
Gör neçə də kiçilir.
Bir insan ki ömründə
Ağlayıb gülməyəcək,
Bir əsəb ki kədərdən,
Qəmdən gərilməyəcək,
Bir insan ki dünyaya
Bu gəlib-getməsindən
Məna aramayacaq,
Bir insan ki xeyirə,
Şərə yaramayacaq,
Bir insan ki həyatda
Daş üstə daş qoymaya,
Məramının yolunda
Səngərə baş qoymaya,
Deyin, nəyə gərəkdir?

Yaşayırmı, ölübmü,
Kimsə bilməyəcəkdir!
Laqeyd ola bilmərik
Heç vaxt bu yer üzündə.
Qeydinə qalmalıyıq
Hələ nəslimizin də.
Torpağa, insanlara
Biz gərək olmalıyıq.
Neçə-neçə nəsilə
Bir örnək olmalıyıq.
Qoy bizi yaddaşından
Silməsin zaman-zaman
Sevdiyimiz bu dünya,
Bü gün biz olanda da,
Sabah olmayanda da.
Necə laqeyd olasan,
Ömrə, günə, həyata
Ümid dolu arzuya?
Laqeyd ola bilmərik,
Əsəb hüceyrələri
Bərpa ola, olmaya...

1975

DAĞ SELİ VƏ DAŞLAR...

Qışın soyuq nəfəsi buludda qara döndü,
Gül-çiçəkdən ayrılıb dağlar çənə büründü.
Yolları, keçidləri örtdü tala-tala qar,
Tamam görünməz oldu dağa qalxan cığırlar.
Şaxta kəsdi torpağı,
Tarlalardan kəsildi insanların ayağı,
Kimsəsiz qaldı çöllər.
Sanki xeyli kiçildi, xeyli daraldı çöllər.
Günlər dəvə karvanı,
Ötdükcə qatar-qatar
Əlində qızıl günəş üfüqdən doğan bahar
Haray çəkdi bir səhər.

Zirvələri bürüdü alov rəngli şəfəqlər.
Odla buz görüşəndə
Zərrələr birləşəndə,
Damcı-damcı töküldü dağların sevinc yaşı.
Qışla yazın savaşı
Buludlarda şimşəyə,
Yerdə irmağa döndü.
Ulduz görmüş ilan tək
Qış dağın zirvəsindən dərələrə süründü.
Dağ seli yarğan boyu axıb haray qopardı,
Qayadan ayrı düşmüş daşları da apardı,
Yamaclarda əks etdi dərələrin fəryadı,
Düzənlikdə qırıldı dağ selinin inadı.
Baş aparan dalğalar töyşüdü yavaş-yavaş.
Ləngər vurub dayandı neçə-neçə nəhəng daş.
Kiçik, yumru daşlarsa baş vuraraq hər yerə,
Dalğalara səs verib haray salıb düzlərə
Yuvarlanıb axırda bataqlığa düşdülər.
Yüksəklikdən ayrılıb palçığa qovuşdular.
Hopub batdıqca gilə,
Elə bil dərk etdilər
O nəhəng daşlar niyə çəkildilər sahilə.
Gözlərinin önündə gəlib dayandı dağlar,
Orda hər bir qayanın, hər daşın öz adı var.
Burdasa hər şey bitib, nə ad qaldı, nə nişan.
(Gör nə zaman ayılır öz kökündən ayrılan.)
Nə yaxşı ki, sahilə yan aldı yoldaşları.
Nəhəng cığır daşları.
Nə yaxşı ki, onlar var.
Əgər daşlar hamısı yuvarlaq olsaydılar
Cəlalı pozulardı yamacın da, düzün də.
Bəlkə nəsli qalmazdı daşların yer üzündə...

1968

ANA DİLİ

Bir gün əsir düşmüş bir qəhrəmanı
Sorğuya, suala çəkəndə cəllad,
"Sizin əlinizdə ölmərəm! – dedi, –
Məni zaman-zaman yaşadar həyat".
Dedilər: – Gözünü ovarıq sənin,
Görə bilməzsən.
Dedi: – Yaşaram!
Dedilər: – Qolunu qırarıq sənin
Silahın, kəsərin düşər əlindən.
Dedi: – Yaşaram!
Dedilər: – Qıçına kündə vurarıq,
Gəzə bilməzsən.
Başında elə bir tonqal qalarıq
Dözə bilməzsən.
Dedi: – Yaşaram!
Dedilər: – Nəyin var apararıq biz,
Bir də keçmişinə dönə bilməzsən.
Dedi: – Yaşaram!
Dedilər: – Dilini qopararıq biz,
Danışa bilməzsən, dinə bilməzsən.
Susdu qəhrəman,
Nə yaşaram dedi, nə öləm dedi.
Söylədi: – Nə bilir elə, ey cəllad.
Divan sənindir,
Dövran sənindir...

1970